

Εθνικό Οικοτροφείο

Το Εθνικό Οικοτροφείο¹

[...]

Η Φλώρινα ήταν ένας πλούσιος αλλά παραμελημένος καζάς. Το Διοικητήριο έμοιαζε με ένα καταμαυρισμένο χάνι, η φυλακή του ήταν μια πραγματική συμφορά. Τις ελλείψεις αυτές ανέφερα γραπτώς στον Χουσεϊν Χιλμί πασά και του υπέβαλα τους προϋπολογισμούς και τα σχέδια. 1500 λίρες έφτασαν ως προκαταβολή. Όμως πριν από όλα ο καζάς χρειαζόταν σχολεία. Ολοκληρώθηκε η ανέγερση ενός κτιρίου για κορίτσια δίπλα στο ρυάκι. Σε αυτήν την περιοχή σκεφτόμουν να δημιουργήσω σημαντικές εγκαταστάσεις για τους δημόσιους υπαλλήλους. Ενώ φτιάχναμε το σχολείο το ρυάκι ξεχείλισε και παραλίγο να παρασύρει το κτίριο. Ο Διευθυντής του τηλεγραφείου μου εξήγησε ότι σε αυτήν την περιοχή δεν μπορούσε να κατασκευαστεί κτίριο και ότι ο κόσμος θα γελούσε μαζί μου. Συνήλθα. Είχα κάνει λάθος. Κοιτώντας τα πράγματα από αυτή τη σκοπιά αντιλήφθηκα ότι οι προϊστάμενοι της διοίκησης όταν αναλαμβάνουν να εκτελέσουν έργα που ανταποκρίνονται στις ανάγκες και στις επιθυμίες του πληθυσμού πρέπει να ζητούν την έγκριση και τη γνώμη του κόσμου. Αν οι προτάσεις τους δεν γίνουν αποδεκτές θα πρέπει να αντιληφθούν τις αιτίες και να διορθώσουν τα λάθη τους. Αλλιώς, όπως εγώ, αναγκάζονται να απορρίψουν και το έργο και την πρόταση.. Ο χειμώνας ήταν πολύ βαρύς, είχα ένα σωρό δουλειές στον καζά... έκαναν τις σχετικές προετοιμασίες για την ανέγερση διαφόρων

¹ Παπαχαρίσης, Σ. (2014). Το Εθνικόν Οικοτροφείον Αρρένων Φλωρίνης. Διαθέσιμο στο: <http://www.florinapast.mysch.gr/?p=2847> (Ημερομηνία πρόσβασης 28/4/2015).

κτηρίων. Για τους λόγους αυτούς δεν ήθελα να φύγω από τη Φλώρινα..

[...]

Για τα σχολεία είχαν εγκριθεί μόνο 1000 λίρες. Με τη σημαντική οικονομική βοήθεια του Ιζέτ πασά , του Ισμαήλ αγά, του Χασίμ αγά, του Γεσίλ Χασάν Εφέντη, Προέδρου της Επιτροπής εκπαίδευσης καθώς και χάρις στις δωρεές του πληθυσμού κατορθώσαμε να αποπερατώσουμε τον πάνω όροφο. Νοικιάσαμε τα μαγαζιά για 300 λίρες τον χρόνο. Από το Μοναστήρι και τη Θεσσαλονίκη φέραμε Διευθυντή και δασκάλους. Ο Διευθυντής του σχολείου Ισμαήλ Χακκί Εφέντη από το Πίρλεπε δούλεψε πράγματι πολύ σοβαρά. Σε μικρό χρονικό διάστημα μας έδωσε μικρούς πατριώτες. Ακόμα και σήμερα θεωρώ καθήκον μου να εκφράσω από βάθους καρδιάς την ευγνωμοσύνη μου σε αυτόν τον άνθρωπο. Αν είχαμε και άλλους Διευθυντές σχολείων σαν τον Ισμαήλ εφέντη πιθανότατα δεν θα χάναμε τις ευρωπαϊκές κτήσεις².

[...]

Τα οθωμανικά εκπαιδευτήρια κτίζονται το 1905 πάνω στον κεντρικό δρόμο της πόλης, απέναντι από το αρχοντικό του Γιουσούφ πασά, το σημερινό Δημαρχείο. Το επιμήκες διώροφο ορθογωνικό κεραμοσκεπές κτίσμα είναι κτισμένο πάνω στην οικοδομική γραμμή, ενώ η αυλή αναπτύσσεται στο πίσω τμήμα του οικοπέδου. Στη ζώνη της πρόσοψης οργανώνονται έξι καταστήματα στο ισόγειο και τρεις αίθουσες διδασκαλίας στον όροφο, ενώ στην πίσω ζώνη προς την αυλή αναπτύσσονται έξι αίθουσες διδασκαλίας, τρεις σε κάθε επίπεδο. Ψευδοπαραστάδες, με ανοίγματα στα μεσοδιαστήματα, που περιγράφουν γραμμικά πλαίσια, μικρό γείσο επίστεψης και οριζόντιες κορνίζες που διαχωρίζουν τους ορόφους αποτελούν στοιχεία που ορίζουν την εκλεκτικιστική εικόνα του διδακτηρίου. Σήμερα, το κτίριο εμφανίζεται αλλοιωμένο ως προς το

² Ρουδομέτωφ, Ν. (επιμ). (2009). *Η Τελευταία Οθωμανική Διοίκηση της Μακεδονίας, μέσα από το Ημερολόγιο και το Αρχείο του Τούρκου Αξιωματικού Ταχσίν Ουζέρ, 1899 – 1912*. Καβάλα: Ιστορικό και Λογοτεχνικό Αρχείο Καβάλας. Ηλιάδου – Τάχου, Σ. (2012). *Συμβολή στα 100χρονα: Η Φλώρινα του 1905-1906 μέσα από το ημερολόγιο του καϊμακάμη της Φλώρινας Ταχσίν Ουζέρ*. Διαθέσιμο στο: <http://florineanews.blogspot.gr/2012/10/100-1905-19061.html> (Ημερομηνία πρόσβασης 27/4/2016).

ισόγειο με το κλείσιμο των ανοιγμάτων των καταστημάτων και τη διαμόρφωση αντίστοιχα στη θέση τους παραθύρων, ενώ παράλληλα έγιναν αλλαγές και στη διαίρεση του εσωτερικού χώρου³.

Στο οίκημα στεγάζεται από τις 9 Μαρτίου 1923, το «Εθνικόν Οικοτροφείον Αρρένων Φλωρίνης», η ίδρυση του οποίου είχε αποφασιστεί από τον Υπουργό Υγιεινής, Πρόνοιας και Αντιλήψεως, Α. Δοξιάδη. Στόχος του εθνικού οικοτροφείου ήταν η ψυχοσωματική διάπλαση καθώς και η διαπαιδαγώγηση των ορφανών και άπορων μαθητών, που είχαν ολοκληρώσει τη δημοτική εκπαίδευση και επιθυμούσαν να συνεχίσουν τις ανώτερες σπουδές τους. Γίνονταν, επίσης, δεκτοί μαθητές, που προέρχονταν από κοινότητες στις οποίες δεν λειτουργούσαν πλήρη δημοτικά σχολεία. Σύντομα, δημιουργείται πρόβλημα στέγασης, καθώς ο αριθμός των εγγεγραμμένων μαθητών αυξάνεται με αποτέλεσμα την κατασκευή του σημερινού κτηρίου το 1927. Το 1940, κατά τον ελληνοϊταλικό πόλεμο, οι συχνοί βομβαρδισμοί της ιταλικής αεροπορίας ανάγκασαν το Οικοτροφείο να μεταφερθεί προσωρινά στο χωριό Φλάμπουρο, ενώ την περίοδο της Κατοχής συστεγάστηκε με το Οικοτροφείο της Έδεσσας. Στα κτίρια του Οικοτροφείου Φλώρινας, τα οποία επιτάχτηκαν από τους Γερμανούς, στεγάστηκε ένα στρατιωτικό νοσοκομείο. Μετά την απελευθέρωση, τα παιδιά του «Οικοτροφείου Φλωρίνης» επέστρεψαν στους χώρους του. Από τα 230 παιδιά, τα 40 ήταν ορφανά, από το χωριό Μεσόβουνο Πτολεμαΐδας, καθώς οι Γερμανοί έκαψαν το χωριό τους και σκότωσαν τους γονείς τους. Το έτος 1947, έγινε στο Οικοτροφείο απόπειρα εμπρησμού για την οποία κατηγορήθηκαν οι κομμουνιστές, οι οποίοι, όμως, απέδωσαν το γεγονός σε σκευωρία της αστυνομίας και των αρχών της πόλης. Μετά τον εμφύλιο πόλεμο, τη δεκαετία του 1950, χτίστηκε στη δυτική μεριά της αυλής ένα ακόμα κτίριο που στέγασε το αναγνωστήριο, τη βιβλιοθήκη και βοηθητικούς χώρους. Παρόλη την στρατιωτική πειθαρχία που επικρατούσε, η προσφορά του Οικοτροφείου ήταν σημαντική για την παιδική μέριμνα, καθώς οι πόλεμοι της δεκαετίας του 1940 είχαν αφήσει πολλά ορφανά και είχαν φέρει μεγάλη φτώχεια στα χωριά. Το 1973, το Οικοτροφείο μετονομάστηκε σε «Κέντρο Παιδικής Μέριμνας Αρρένων Φλώρινας» και για τα επόμενα χρόνια η λειτουργία του προσαρμόστηκε στις

³ Ζαρκάδα Πιστιόλη Χρ. (2003). *Η αρχιτεκτονική της Φλώρινας στην Περίοδο του Μεσοπολέμου*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ). Σχολή Πολυτεχνική. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών (αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή), τ. ΙΙ, 6.

κομματικές επιλογές της εποχής αλλά, σταδιακά, και στις νέες παιδαγωγικές αντιλήψεις. Τον Φεβρουάριο του 2003, στο κτίριο του Βρεφονηπιακού Σταθμού στεγάστηκε η Παιδόπολη «Αγία Όλγα». Το Οικοτροφείο των αγοριών και η Παιδόπολη των κοριτσιών συγχωνεύτηκαν σε ένα μεικτό ίδρυμα, που έφερε την επωνυμία «Κέντρο Προστασίας του Παιδιού». Αργότερα το ίδρυμα μετονομάστηκε σε «Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας»⁴.

Βιβλιογραφία

Ζαρκάδα Πιστιόλη Χρ. (2003). *Η αρχιτεκτονική της Φλώρινας στην Περίοδο του Μεσοπολέμου*. Θεσσαλονίκη: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ). Σχολή Πολυτεχνική. Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών (αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή), τ. II.

Ηλιάδου – Τάχου, Σ. (2012). *Συμβολή στα 100χρονα: Η Φλώρινα του 1905-1906 μέσα από το ημερολόγιο του καϊμακάμη της Φλώρινας Ταχσίν Ουζέρ*. Διαθέσιμο στο: <http://florineanews.blogspot.gr/2012/10/100-1905-19061.html> (Ημερομηνία πρόσβασης 27/4/2016).

Μεκάσης, Δ. (1990). Το Εθνικό Οικοτροφείο Φλώρινας. *Εταιρία*, 4 – 5, 6 – 9.

Μεκάσης, Δ. (2013). *Το παλιό Εθνικό Οικοτροφείο Αρρένων Φλωρίνης συμπλήρωσε 90 χρόνια*. Διαθέσιμο στο: <http://florineanews.blogspot.gr/2013/12/90.html> (Ημερομηνία πρόσβασης 28/4/2015).

Παπαχαρίσης, Σ. (2014). *Το Εθνικόν Οικοτροφείον Αρρένων Φλωρίνης*. Διαθέσιμο στο: <http://www.florinapast.mysch.gr/?p=2847> (Ημερομηνία πρόσβασης 28/4/2015).

Ρουδομέτωφ, Ν. (επιμ). (2009). *Η Τελευταία Οθωμανική Διοίκηση της Μακεδονίας, μέσα από το Ημερολόγιο και το Αρχείο του Τούρκου Αξιωματικού Ταχσίν Ουζέρ, 1899 – 1912*. Καβάλα: Ιστορικό και Λογοτεχνικό Αρχείο Καβάλας.

⁴ Μεκάσης, Δ. (1990). Το Εθνικό Οικοτροφείο Φλώρινας. *Εταιρία*, 4 – 5, 6 – 9. Μεκάσης, Δ. (2013). *Το παλιό Εθνικό Οικοτροφείο Αρρένων Φλωρίνης συμπλήρωσε 90 χρόνια*. Διαθέσιμο στο: <http://florineanews.blogspot.gr/2013/12/90.html> (Ημερομηνία πρόσβασης 28/4/2015).